Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FF UCM
Kód predmetu	KSJAL/pbceZslavi-U/26
Názov predmetu	základy slavistiky a staroslovienčiny
Rozsah	1P
Počet kreditov	1
Vyučujúci	doc. Mgr. Katarína Žeňuchová, PhD., univ. prof. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Študent/ka priebežne počas semestra prezentuje výsledky svojho individuálneho štúdia – na základe tejto aktivity bude v závere semestra ohodnotený. Priebežné hodnotenie predstavuje 100 % bodov z celkového hodnotenia predmetu. Kredity sa neudelia študentovi, ktorý získa menej ako 70 % bodov z celkového hodnotenia predmetu.
Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %): (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Výsledky vzdelávania

1. Vedomosti: Študent získa znalosti o vzniku a vývine slovanských jazykov od najstarších čias a ich vzťahu k iným indoeurópskym jazykom. Predmet podáva obraz o kontrastívnom diachrónnom výskume slovanských jazykov so zameraním na obdobie staroslovienskej kultúry a oboznamuje študentov s najstaršími písomnými pamiatkami veľkomoravského obdobia a charakteristickými znakmi staroslovienčiny, ako prvého spisovného jazyka Slovanov.
2. Zručnosti: Po úspešnom absolvovaní predmetu vie študent/ka vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi a je schopný aplikovať teoretické vedomosti pri jazykovej interpretácii konkrétneho historického textu.
3. Profesijné kompetencie: Pri výkone učiteľskej profesie je schopný absolvent predmetu didakticky transformovať poznatky prístupnou formou na danom stupni vzdelávacej inštitúcie.
4. Prenositeľné kompetencie: Premostením poznatkov z dejín slovenského jazyka s historickým a spoločensko-politickým kontextom sa u študentov prehlbuje schopnosť uvažovať v širších slovanských jazykových a kultúrnych súvislostiach, zdokonaľujú sa komunikačné schopnosti, digitálne zručnosti.

Stručná osnova predmetu

1. Slavistika ako východisko pre vyučovanie slovenského jazyka
– význam slavistiky pre učiteľa; základná orientácia v slovanskom jazykovom priestore; využitie poznatkov o staroslovienčine pri výklade pôvodu slovenčiny a slovnej zásoby na 2. stupni ZŠ.
2. Slovanské jazyky a ich príbuznosť v školskom kontexte
– prehľad slovanských jazykov, jednoduché porovnávacie úlohy (slová, tvary, významy); využitie medzipredmetových vzťahov (dejepis, geografia).
3. Ako jazykovedci rekonštruujú minulosť jazyka
– princíp jazykovej rekonštrukcie na názorných príkladoch; možnosti didaktickej interpretácie (prečo sú si slová podobné, ako vznikali).

4. Praslovančina ako spoločný základ slovanských jazykov
– vybrané jazykové znaky praslovančiny a ich odraz v súčasnej slovenčine; práca s etymológiou frekventovaných slov.
5. Hlaholika – písmo ako kultúrny a historický fenomén
– základná orientácia v hlaholike; jej využitie v projektovom vyučovaní, výtvarných a medzipredmetových aktivitách.
6. Cyrilika a jej význam dnes
– porovnanie cyriliky a latinky; praktické ukážky písma; rozvoj jazykovej a kultúrnej gramotnosti žiakov.
7. Misia Konštantína a Metoda – jazyk, kultúra a identita
– využitie témy pri výklade dejín jazyka, kultúrnych tradícií a štátnych sviatkov; didaktické spracovanie.
8. Staroslovienske texty ako zdroj práce s jazykom
– ukážky prekladovej literatúry; jednoduchá jazyková interpretácia a porovnávanie so súčasnou slovenčinou.
9. Pôvodná staroslovienska literatúra v školskej praxi
– práca s úryvkami v adaptovanej podobe; rozvíjanie čitateľskej a jazykovej kultúry.
10. Porovnávanie slovenčiny so západoslovanskými jazykmi
– praktické porovnania so češtinou a poľštinou; odhaľovanie podobností a rozdielov; prevencia jazykových interferencií.
11. Porovnávanie slovenčiny s východoslovanskými jazykmi
– základné lexikálne a grafické rozdiely; rozvoj jazykovej tolerancie a interkultúrneho povedomia.
12. Porovnávanie slovenčiny s južnoslovanskými jazykmi
– využitie krátkych textov a ukážok; rozvoj schopnosti porozumieť príbuzným jazykom; aplikácia v projektovom vyučovaní.

Sylabus predmetu

1. Slavistika ako východisko pre vyučovanie slovenského jazyka
– význam slavistiky pre učiteľa; základná orientácia v slovanskom jazykovom priestore; využitie poznatkov o staroslovienčine pri výklade pôvodu slovenčiny a slovnej zásoby na 2. stupni ZŠ.
2. Slovanské jazyky a ich príbuznosť v školskom kontexte
– prehľad slovanských jazykov, jednoduché porovnávacie úlohy (slová, tvary, významy); využitie medzipredmetových vzťahov (dejepis, geografia).
3. Ako jazykovedci rekonštruujú minulosť jazyka
– princíp jazykovej rekonštrukcie na názorných príkladoch; možnosti didaktickej interpretácie (prečo sú si slová podobné, ako vznikali).
4. Praslovančina ako spoločný základ slovanských jazykov
– vybrané jazykové znaky praslovančiny a ich odraz v súčasnej slovenčine; práca s etymológiou frekventovaných slov.
5. Hlaholika – písmo ako kultúrny a historický fenomén
– základná orientácia v hlaholike; jej využitie v projektovom vyučovaní, výtvarných a medzipredmetových aktivitách.
6. Cyrilika a jej význam dnes
– porovnanie cyriliky a latinky; praktické ukážky písma; rozvoj jazykovej a kultúrnej gramotnosti žiakov.
7. Misia Konštantína a Metoda – jazyk, kultúra a identita
– využitie témy pri výklade dejín jazyka, kultúrnych tradícií a štátnych sviatkov; didaktické spracovanie.
8. Staroslovienske texty ako zdroj práce s jazykom
– ukážky prekladovej literatúry; jednoduchá jazyková interpretácia a porovnávanie so súčasnou slovenčinou.
9. Pôvodná staroslovienska literatúra v školskej praxi
– práca s úryvkami v adaptovanej podobe; rozvíjanie čitateľskej a jazykovej kultúry.
10. Porovnávanie slovenčiny so západoslovanskými jazykmi

– praktické porovnania so češtinou a poľštinou; odhaľovanie podobností a rozdielov; prevencia jazykových interferencií.
11. Porovnávanie slovenčiny s východoslovanskými jazykmi
– základné lexikálne a grafické rozdiely; rozvoj jazykovej tolerancie a interkultúrneho povedomia.
12. Porovnávanie slovenčiny s južnoslovanskými jazykmi
– využitie krátkych textov a ukážok; rozvoj schopnosti porozumieť príbuzným jazykom; aplikácia v projektovom vyučovaní.

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

Typ predmetu (P, PV, V): V
Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): 1 hodina seminárov týždenne
Metóda štúdia: prezenčná
Forma štúdia: externá
Počet kreditov: 1
Odporúčaný semester/trimester štúdia: 4.
Stupeň štúdia: I.

Odporúčaná literatúra

KROŠLÁKOVÁ, E. - HABOVŠTIAKOVÁ, K. 1994. Základy slavistiky a staroslovienčina. Nitra: Vysoká škola pedagogická, 197 s. ISBN 8088738377.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský